

Nicholas Wright

NJEGOVA TEMNA TVAR

I. DEL

Po romanu Philipa Pullmana

SVETOVI

Njegova temna tvar se dogaja v različnih svetovih. Največ dogajanja je postavljeno v

LYRIN SVET, ki je takšen kot naš; edina razlika je v tem, da je okolje takšno, kot bi bili v 18. stoletju.

WILLOW SVET je postavljen v naš čas; vsakič, ko se junaki znajdejo v njem, se vse dogaja »tukaj in zdaj«.

OSTALE SVETOVE v gledališki zgodbi predstavlja Cittagazze. Je svet, ki je precej drugačen od drugih dveh svetov, v katerih se odvija večji del zgodbe. Se pa v Cittagazzeju zato zgodijo usodne stvari.

DEMONI

Imajo jih vsi ljudje v Lyrinem svetu. So nasprotnega spola kot njihovi »lastniki«. Ima ga tudi Will (čeprav ni iz njenega sveta), vendar zanj ne verjame, da je njegov demon muca Moxie. Demoni otrok se lahko spreminjajo v različne živali, po koncu pubertete pa se ustalijo v eni živalski vrsti. Simbolni pomen demonov je večpomenski, lahko predstavljajo drugi jaz, značaj, nezavedno, dušo ... Vsaka ločitev demona od človeka pomeni smrt obeh. Pri tem se sproži velikanska energija, ki privlači prah, ta pa omogoča prehod med svetovi.

PRAH

Lahko je čas, ki se zliva na nas, lahko modrost ali izkušnje, minevanje, zrelost ... tudi fizična manifestacija ljubezni in zavestnega mišljenja. Cerkev ga preganja, saj zanjo pomeni nevarnost. Izkušnje, razum in modrost namreč napolnjujejo k dvomu o njeni absolutni avtoriteti, ljubezen pa je tudi neželena kvaliteta med cerkvenimi avtoritetami. Asriel ga potrebuje za »znanstvene« namene, Cerkev pa nabiranje Prahu preganja tako, da ločuje demone od ljudi. S tem jih ima pod kontrolo, saj več prahu pomeni več znanja, znanje pa je nekaj, kar onemogoča njeno prevlado.

Mirca Lorenzi, Igor Žalok, Tanja Potočan, Aljoša Kolfak (zlevo posreženi)

PRETANJENI NOŽ

Eshetter omogoča prehajanje med svetovi, simbolizira znanje in domišljijo. Imenuje se Eshetter, kar je sestavljenka iz besed bog in smrt. Tisti, ki je njegov noseč (kar v boju, v katerem pride do noža, postane Will), ima nalogo, da pokonča Avtoriteto, da postane bogomolec. Eshetter je praktično neuničljiv, reže praktično vse, tudi zrak. Z njim se lahko potuje med svetovi, prav tako je z njegovo pomočjo mogoče obvladovati ljudi, pošasti, duhove in celo angele. Nemočen je le, ko je treba prerezati – ljubezen.

ALETHIOMETER

Merilec resnice, naprava, ki jih je v Lyrinem svetu samo še šest; enega ima Lyra, ki ga zna tudi spravevati in prebrati kodirane odgovore. Njegove odgovore so sposobni razumeti samo otroci, odrasli ga razumejo le, če si pomagajo s strokovno literaturo, veliko kot velikanska knjižnica. Izumljen je bil pred tristo leti. Ko ga Rektor preda Lyri, ji naroči, da ga mora spoštovati in skrbno paziti nanj, prav tako ne sme nikomur povedati, da ga ima.

GLAVNI JUNAKI

LYRA

Hči gospe Coulter in lorda Asriela, za demona ima Pantalaimona. Da sta Coulterjeva in Asriel njena starša, zve šele pri dvanajstih letih, ko Coulterjeva znanstvenikom prepreči, da bi ji odrezali demona. Takrat se izkaže, da je njena življenjska zgodba posledica trpkih izkušenj njenih staršev, ona pa žrtve njenih ambicij. Vseeno je iskriča, radoživka, radovedna, polna domišljije, spretna izmišljevalka zgodb, ki jih drugi razumejo kot laži. Najprej hoče pomagati Lordu Asrielu, nato išče ugrabljenega Rogerja, nazadnje pa pomaga Willu najti očeta. Če sta z Rogerjem, ki je iz istega sveta kot ona, zgolj dobra prijatelja, z Willom, ki se po nesreči znajde v njenem svetu, postaneta veliko več kot to. Čarovnice vedo, da je izbranka, ki jo čaka velika in odgovorna naloga, ne vedo pa točno, katera. Za njeno usodo vedo tudi cerkveni oblastniki, ki si prizadevajo, da bi ji jo preprečili.

LORD ASRIEL

Lyrin oče, njegov demon je Stelmarija. Nekdanji ljubimec Coulterjeve, ki je bila poročena z drugim, ko je z njim dobila otroka. Ko je njen mož izvedel resnico, je prišlo do spopada z lordom Asrielom; le-ta ga je ubil. Zaradi tega je bil obsojen, odvzeli so mu vse bogastvo in ga zaprli v ječo. Takrat je dal Asriel Lyro v skrbništvo na kolidž Jordan in Rektorju naročil, da je Coulterjeva ne sme nikoli več videti.

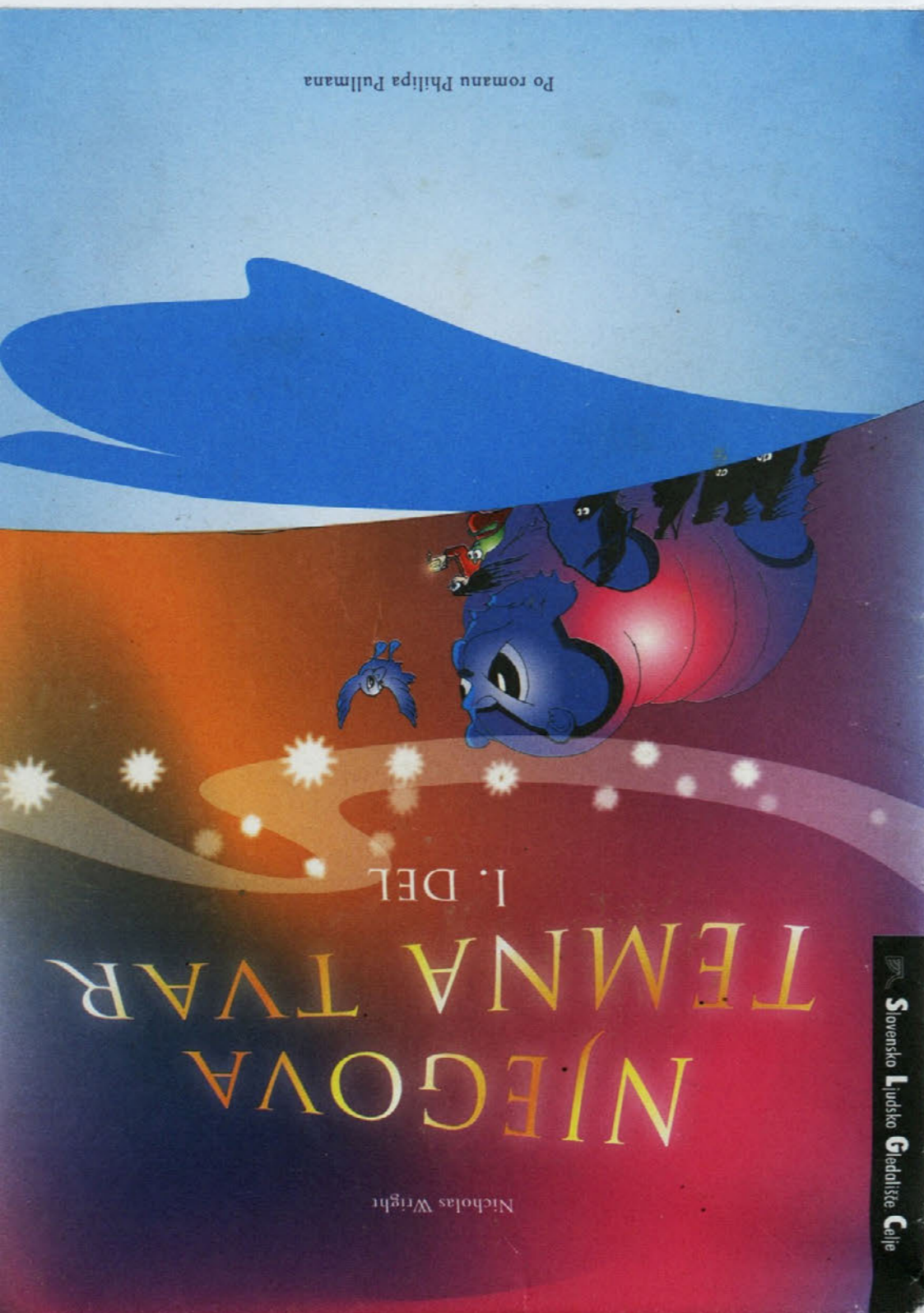
Lord Asriel ve, da je Prah sredstvo, s katerim je mogoče prehajati med svetovi. Z njegovo pomočjo hoče uničiti Avtoriteto, ki biva na drugem svetu. Za doseg cilja ne izbira sredstev, zato tudi ne okleva, ko je potrebno žrtvovati Lyrinega najboljšega prijatelja Rogerja. Obstaja pa tudi povsem konkreten razlog, zakaj on to počne: neuresničena ljubezen do Coulterjeve.

GOSPA COULTER

Lyrina mama, za demona ima Zlatega opičjaka. Oblastiteljna, ambiciozna ženska, ki hoče prevzeti oblast in moč Cerkvi, čeprav z njo sodeluje. Pri tem prav tako kot lord Asriel ne izbira sredstev in tudi ona za doseg ciljev zlahko žrtvuje otroke. Lyra pri tem ni izjema; razlika je le v tem, da jo hoče ohraniti pri življenju. Izžareva hladno lepoto, je zvita in inteligentna. Njeni motivi so precej časa nejasni, kasneje se izkaže, da so posledica razočaranja v ljubezni z lordom Asrielom in želja po maščevanju. Je kombinacija usodne ženske in ljubeče matere.

WILL

Lyrin prijatelj iz »našega« Oxforda. Z Lyro se srečata v Cittagazzeju, kjer ona išče Rogerja, Will pa je na begu pred vlomilci v njegovo hišo, kjer je enega po nesreči tudi ubil. Ima podobno usodo kot Lyra: njegov oče je bil znanstvenik, za katerim se je na severu izgubila vsaka sled. V Cittagazzeju se izkaže, da je Willu usojeno postati noseč, kar pomeni, da je izbran za lastnika noža, s katerimi se lahko prehaja med svetovi.

Nicholas Wright

NJEGOVA TEMNA TVAR I. DEL

(His Dark Material, Part I.)

Po romanu Philipa Pullmana

PREVAJALEC
REŽISERKA
DRAMATURG
SCENOGRAFIJA, KOSTUMOGRAFIJA
IN IDEJNA ZASNOVA LUTK
ASISTENKA JASNE VASTL
IZDELAVA LUTK

AVTOR GLASBE, VIDEO
KOREOGRAF
LEKTORICA
OBLIKOVALEC LUČI

Jakob Jaša Kenda
Tijana Zinajčič
Andrej Jaklič

Jasna Vastl
Andreja Džakušič
Žiga Lebar
Neža Zinajčič
Tomaž Grom
Branec Potočan
Metka Damjan
Igor Remeta

IGRAJO

LORD ASRIEL
GOSPA COULTER
LYRA BELACQUA
PANTALAIMON
DŽOPERI, THOROLD
MEDVEDOV ČUVAJ, ČAROVNICA,
ROGER PARSLAW, WILL PARRY
SALCILIJA, ANGELICA
TONY COSTA, DAISY, NEUMNI MEDVED,
GLAVNI ŽREC, GOST 2, UČENJAK,
TULIO, ČAROVNICA
LILY, SERAFINA PEKALLA
IOBEK BYRNISON
LORD FAA, GLAVNI MEDVED, LORD BOREAL
GOSPA LONSDALE, DR. SARGENT,
BRAT JASPER
REKTOR, LEE SCORESBY, ČAROVNICA
FRA PAVEL, BOLNIŠKI SESTRA,
GIACOMO PARADISI
ŽUPAN S SEVERA, DR. CADE,
KNJŽNIČAR, PREDSEDNIK
BILLY COSTA, IOFUR RAKNISON, ČAROVNICA
BEN, JESSIE, NEJEVOLJNI MEDVED, PAOLO
ZLATI OPIČNJAK, UČENJAK I
STELMARIJA, KAIS

Renato Jenček
Jagoda
Mirca Lorenzi
Igor Žauček

Rastko Krošl
Aljoša Kolfak
Tanja Potočan

Vladimir Vlaškalič
Lučka Počkaj
Tarek Rashid
Igor Sancin

Miro Podjed
Bojan Umek

Zvone Agrež

Stane Potisk
Damjan Tribovec
Kristijan Guček
David Čeh
Barbara Vidovič

Premiera 10. december 2005

MILOŠ PRISTORIĆ, ANJA ČAČIĆ - REŽISERKA: ZLATA VILČIĆ - TONOVNI SUPERVISOR: DRAGO RADALUŠIĆ - LUČNI SUPERVISOR: RADOŠ POŠTAK - REKVISITERI: ANTON ČUKIČ - DIZAJNERI: STANISLAV MAJAN TURNEK - STROJNA ZADRUŽBA: ANĐELIČ, JANA ŠIŠKA, DRAGICA GANIČEK, MARIJA ŽIBIČIĆ - FOTOGRAFI: MILOŠ ZAVIČ, MARIJANA SAMRČIĆ - OSTROJNI SUPERVISOR: RADOŠAN LEO GARDNEROVSKI - MARIJA TOPIČ, MILOŠ PARIČIĆ - TISKOVNI SUPERVISOR: MIRAN PILBOS - UMETNIŠKI SUPERVISOR: TINA KRALJ

PISATELJ PHILIP PULLMAN

Rojen 19. oktobra 1946 v Norwichu, Velika Britanija. Oče je kot pilot pri družbi Royal Air Force umrl v letalski nesreči. Mati se je kasneje ponovno poročila, prav tako s pilotom. Otroštvo je Philip Pullman preživel v Avstraliji, pri enajstih letih se je vrnil v Anglijo. Pisati je začel literaturo. Trilogija Njegova temna tvar je prvo in zaenkrat tudi edino uspešno delo. Živi in ustvarja v Oxfordu.

NJEGOVA TEMNA TVAR

Je skupno ime trilogije, ki jo sestavljajo deli Severni kompas, Pretanjeni nož in Jantarni daljnogled. Literarno delo, na katerega se trilogija najmočneje navezuje, je Paradise Lost avtorja Johna Miltona, nastalo leta 1667. Ključne teme tako Miltonovega kot Pullmanovega dela so spravevanje o izvornem grehu, človekovi naravi, oblasti in o zlorabi njene moči. Trilogija spada v žanr literature, ki se intenzivno pojavlja od osemdesetih let prejšnjega stoletja, najpopularnejši deli sta nedvomno Gospodar prstanov in Harry Potter. Za tovrstno literaturo je značilno prepletanje različnih žanrov, od melodrame, trilerja, znanstvene fantastike, poljudna raba različnih mitologij, dosežkov znanosti, filozofskih konceptov ... Pa vendar je - ne glede na obliko in vsebino - v tovrstnih zgodbah mogoče razbrati jasno in univerzalno etično sporočilo, ki ga nosi večina otroške in mladinske literature. Tudi v Njegovi temni tvari gre za vrednost prijateljstva, spoštovanje življenja in drugih ljudi ter njihove svobode, pa tudi za uživanje vseh kvalitete, ki jih ponuja svet okoli nas. Pomembno je tudi sporočilo, da je svet samo eden, da je življenje samo eno, zato ga je treba živeti intenzivno in polno; izkoristiti vsak trenutek, ki nam ga ponuja življenje. In seveda: lepota sveta je prav v njegovi drugačnosti, enkratnosti in neponovljivosti.

NEŽA ZINAJČIČ

Rojena 13. 9. 1976. Je učiteljica likovne vzgoje na osnovni šoli in članica ansambla Compe, v katerem igra violino. Na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo je študentka podiplomskega študija scenografije.

V Slovenskem ljudskem gledališču je sodelovala, in sicer kot članica ansambla Compe, ko so ustvarjali glasbo za predstavo Ronja, razbojniška hči.

Slovensko ljudsko gledališče Celje

Strovnarsko 15
Gledališki trg 5
3000 Celje

Revna Alajžič, upravnica
Tina Kralj, umetniški vodja
Tijana Doma, dramaturginja
Kim Komljanec, lektorica
Mirca Pilbos, tehnični vodja

Janezja Volčard, vodja programa in propagande
Telefon +386 (0) 426 42 54
Telefaks +386 (0) 426 42 55

Barbara Klemenčič, magistralarka
Telefon +386 (0) 426 42 58
(Blagajna je odprta vsak delavnik od 9.00 do 12.00 in v soto predprodatno.)

Tajništvo
Telefon +386 (0) 426 42 52
Telefaks +386 (0) 426 42 53
Centrala +386 (0) 426 42 00
E-naslov: tajnistvo@slg-celje.si
Spletna stran: http://www2.slova.si/sgl/celj/

Ustanovitelj SLG Celje je
Mestna občina Celje.

Program gledališke finančno-omogoča
Mestnina na kulturno.

Sveč SLG Celje
Miran Gmamič, Drago Kaurič,
(gledališki), Zdenko Podgornik, Miroslav
Terkov, Alajž Vrešak

ČLANSKI STROVNARSKI SVET SLG CELJE
Dražil Čuh, Silvo Drobek, Marijana
Kokoran, Tomaz Kravce, Radoš Kralj
(predsednik), Robert Volčard

Za izdelavo: Tina Kralj
To besedilo ureddla: Tina Kralj
Lektorica: Metka Džupjan
Fotograf: Dusan Svec
Oblikovalka: Marija Temušič
Celje, Slovenija, december 2005

SLG Celje si pridržuje pravico do
uporabe programa.

Po romanu Philipa Pullmana

NJEGOVA
TEMNA TVAR
I. DEL

Nicholas Wright

TISKOVINA
IMPRIMÉ

Slovensko ljudsko gledališče Celje
Gledališki trg 5, 3000 Celje

Celje - skladišče
D-Per

97/2005/2006

5000025248 3

ISBN 978-961-931101-1-1

Režiserka
priredila
3101 Celje